

Briuselis, 2014 06 04
COM(2014) 331 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

**dėl Albanijos pažangos kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu bei teismų
reformos srityse**

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

dėl Albanijos pažangos kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu bei teismų reformos srityse

1. Įvadas

Dabartinė ataskaita – tai atsakymas į 2013 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas, kuriose teigiama:

„Taryba, remdamasi ataskaita, kurią turi pateikti Komisija, išanalizuos kovos su korupcija ir teisminių institucijų reformos strategijų bei neseniai priimtų atitinkamų teisės aktų tolesnę įgyvendinimą ir tolesnę aktyviai vykdomų tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo, be kita ko, organizuoto nusikalstamumo srityje, tendenciją. Atsižvelgdama į šią ataskaitą ir laikydamosi nuostatos, kad Albanija toliau tęsia iki šiol padarytą vilčių teikiančią pažangą, Taryba laukia sprendimo dėl šalies kandidatės statuso suteikimo Albanijai 2014 m. birželio mėn., su sąlyga, kad Europos Vadovų Taryba tai patvirtins.“

Atsižvelgiant į Tarybos prašymą, šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama kovai su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu bei teismų reformai, taip pat išryškinami kai kurie papildomi esminiai pokyčiai, reikšmingi Albanijos integracijai į ES. Ji apima laikotarpį nuo naujausios pažangos ataskaitos¹ ir yra grindžiama Komisijos surinkta ir išnagrinėta informacija, įskaitant pačios šalies pateiktus duomenis, tarpusavio vertinimą ir medžiagą, gautą reguliariai palaikant ryšius su valstybėmis narėmis ir tarptautinėmis organizacijomis.

Ataskaitiniu laikotarpiu Albanijos vyriausybė ėmėsi konkrečių veiksmų ir nuolat rodė politinę valią su ES susijusių reformų srityje, apimančioje platų įvairių klausimų spektrą. Lapkričio mėn., kad būtų priimta rezoliucija dėl integracijos į ES, vyriausybė ir opozicija suvienijo jėgas. Nuo to laiko jos toliau rėmė ES integraciją, nors tolesnio bendradarbiavimo siekiui įtakos turėjo aštrėjantis vyriausybės ir opozicijos susipriešinimas; opozicija, *inter alia*, nuo kai kurių parlamentinių komitetų nusišalino, kai reikėjo balsuoti dėl ypač svarbių klausimų.

Lapkričio mėn. pradėtas aukšto lygio dialogas (ALD) dėl pagrindinių prioritetų, kurio paskirtis – remti Albanijos integracijos į ES procesą, daugiausiai dėmesio skiriant pagrindiniams su reformomis susijusiems prioritetams. Per antrąjį ALD posėdį, kuris įvyko kovo mėn. pradžioje, Albanija pristatė veiksmų planą, kuriame glaustai išdėstytos Albanijos vidutinio laikotarpio pastangos įgyvendinti pagrindinius prioritetus, kad būtų galima pradėti stojimo derybas. Šiame posėdyje konstruktyvų įsipareigojimą vykdyti su ES susijusias reformas išreiškė ir vyriausybė, ir opozicija.

¹Paskutinis Komisijos plėtros dokumentų rinkinys, į kurį įtraukta Albanijos pažangos ataskaita, buvo paskelbtas 2013 m. spalio 16 d.

2. Naujausi pokyčiai

Nuo 2014 m. vasario 26 d. taikomas naujasis *Valstybės tarnybos įstatymas* (VTĮ); jo įgyvendinamieji teisės aktai priimti laiku, kad įstatymas galėtų įsigalioti balandžio 1 d. Tai ypač reikšmingas žingsnis į priekį, kad būtų didinamas profesionalumas, nuopelnais grindžiama sistema, depolitizavimas, mažinamas neveiksmingumas ir korupcija įvairiose viešojo sektoriaus institucijose. Ypač svarbu vykdyti jo įgyvendinimo stebėseną. Nuo spalio mėn. politinę įtampą kėlė klausimai, susiję su darbuotojų *atleidimu* ir pažeminimu pareigose, daugiausiai dėl drausminių priemonių ir viešųjų institucijų restruktūrizavimo. Atsižvelgdama į tai, vyriausybė kovo–liepos mėn., kol naujasis VTĮ bus pradėtas visiškai taikyti, sustabdė naujų darbuotojų priėmimą, taip siekdama užtikrinti, kad įdarbinimo procedūros būtų tvirtos ir skaidrios. Ypač svarbu, kad būtų visiškai laikomasi taikomų teisės aktų ir teismų sprendimų.

Parlamentas ėmėsi priemonių sustiprinti parlamentinę nepriklausomų institucijų priežiūrą. Vis dėlto būta nesutarimų dėl kai kurių Parlamentui atskaitingų nepriklausomų institucijų ir įstaigų steigimo, skyrimo procedūrų ir veiklos. Ypač svarbu, kad taikomi teisės aktai būtų visiškai įgyvendinami ir padidėtų šių institucijų profesionalumo lygis. Vis dar kelia susirūpinimą šių institucijų vadovų ir valdybos narių rinkimo procedūra paprastąja dauguma Parlamente, nes tai kelia pavojų jų nepriklausomumui. Kitaip nei teisės aktų dėl Vyriausiosios turto ir interesų konflikto deklaravimo inspekcijos atveju, naujuosius teisės aktų projektus peržiūrės tarptautiniai ekspertai. Tam, kad įvertintų nepriklausomų institucijų veiklos rezultatus, struktūrą ir gebėjimus, siekdama sutvirtinti jų veikimą ir nepriklausomumą, Albanijos vyriausybė paprašė atlikti tarpusavio vertinimą.

Vyriausybė ir toliau deda pastangas *ekonomikos reformos* ir sustiprinto ekonomikos valdymo srityje, siekdama suteikti postūmį augimui ir padidinti konkurencingumą. Siekiant ekonomikos reformoms suteikti gairių ir nuoseklumo, įsteigta nacionalinė ekonomikos taryba, kuriai pirmininkauja ministras pirmininkas ir kurioje dalyvauja verslo atstovai. Makroekonominį stabilumą ir toliau stiprina tvirta pinigų politika, infliacijos lygis išlieka neaukštas. Labai reikalingą fiskalinį konsolidavimą supaprastins su Tarptautiniu valiutos fondu sudarytas susitarimas dėl paskolos. Ji padės likviduoti didelius per trejus metus sukauptus mokėjimų įsiskolinimus ir paskatinti svarbias reformas, susijusias su viešųjų finansų valdymu, mokesčiais, pensijų sistema ir energetika. Dėl reformų jau dabar padidėjo pajamų surinkimas iš mokesčių ir maitų, pagausėjo tyrimų dėl vengimo mokėti pridėtinės vertės mokestį (PVM) ir sukčiavimo planų. Pagal 2014–2016 m. ekonominę ir fiskalinę programą sukurta paramos augimui ir makroekonominiam stabilumui sistema, ji padeda nustatyti, kokių struktūrinių reformų reikia kai kuriose svarbiose srityse, įskaitant teisinės valstybės stiprinimą, verslo ir investavimo aplinkos gerinimą ir darbo rinkos problemų sprendimą.

Kalbant apie Ukrainos krizę ir *prisijungimą prie BUSP*, Albanija prisijungė prie visų ES pareiškimų ir pozicijų.

3. Kovos su korupcija politikos priemonės

Nuo spalio mėn. Albanijos valdžios institucijos toliau stiprina **teisinę ir institucinę kovos su korupcija sistemą**. Lapkričio mėn. paskirtas nacionalinis kovos su korupcija koordinatorius (NKKK), kuris koordinuoja valstybės tarnybų bei nepriklausomų institucijų veiklą centriniu ir vietos lygiu. Kad šis procesas būtų paprastesnis, visose šakinėse ministerijose ir nepriklausomose institucijose įsteigti kovos su korupcija ryšių punktai. Ryšių punktų įgaliojimai apima ataskaitų NKKK teikimą, gairių atitinkamiems tarnautojams teikimą ir kovos su korupcija atitinkamose institucijose ir ministerijose strategijos įgyvendinimo stebėseną. Balandžio mėn. NKKK baigė rengti nacionalinę kovos su korupcija strategiją; ją rengiant buvo daug konsultuojamasi su pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus atstovais; šią strategiją dar reikia priimti. Reikia vykdyti su ja susijusią tolesnę veiklą, taikant visuotinius veiksmų planus.

Pagal kovo mėn. priimtus Baudžiamojo proceso kodekso (BPK) dalinius pakeitimus kompetencija dėl aukšto lygio valstybės pareigūnų korupcijos nusikaltimų (išskyrus piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi nusikaltimus) perduota Sunkių nusikaltimų prokuratūrai (SNP) ir Sunkių nusikaltimų teismui (SNT). Tam, kad aukšto lygio korupcija susilauktų daugiau dėmesio, teisėjų, prokurorų, teisingumo sistemos pareigūnų, aukšto lygio valstybės pareigūnų ir vietos lygiu išrinktųjų atstovų aktyvi ir pasyvi korupcija dabar priklauso SNT jurisdikcijai. Į teisės aktus vis dar reikia įtraukti „aukšto lygio valstybės pareigūnų“ ir „vietos lygiu išrinktųjų atstovų“ apibrėžtis.

Nuo kovo mėn. teisiškai įmanoma areštuoti ar konfiskuoti neteisėtai įgytą turtą, kai buvo įvykdytas korupcijos nusikaltimas.

Gegužės mėn. parengtas naujas įstatymas dėl teisės gauti informaciją, kuriame nustatytos administracinės sankcijos, taip pat skundų, pateiktų Teisės gauti informaciją ir asmens duomenų apsaugos komisijai, nagrinėjimo procedūra.

Šiuo metu vykdoma įstatymų dėl turto ir interesų konflikto deklaravimo, kurie buvo iš dalies pakeisti 2014 m. balandžio mėn, oficiali priėmimo procedūra. Persvarstytas įstatymas dėl interesų konflikto apima pirmos ir apeliacinės instancijos teisėjams ir prokurorams taikomą draudimą užmegzti sutartinius santykius su viešosiomis tarnybomis. Be to, klaidingos informacijos pateikimas laikomas baudžiamuoju nusikaltimu, o tai rodo įsipareigojimą spręsti interesų konflikto problemą. Dabar pagal įstatymą dėl turto deklaravimo reikalaujama, kad valstybės tarnautojai turtą, kurio vertė viršija 1,5 mln. ALL (apie 10 700 EUR), deponuotų banke.

Dėl **teisėsaugos tarnybų tarpusavio bendradarbiavimo** kovos su korupcija ir organizuoto nusikalstamumo srityje generalinis prokuroras, Vidaus reikalų ministerija ir Valstybės žvalgybos tarnyba pasirašė susitarimo memorandumą, kuriuo siekiama sukurti bendrą platformą, skirtą aktyviems tyrimams stiprinti. Apskritai reikia sustiprinti teisėsaugos tarnybų bendradarbiavimą, įskaitant saugią keitimosi informacija sistemą, skirtą tyrimų veiksmingumui didinti.

Balandžio mėn. padidintas prokurorų, dirbančių kovos su korupcija srityje, skaičius regioninėse prokuratūrose – nuo 22 iki 33.

Kalbant apie *kaupiamą patirtį*, korupcijos atvejų, kuriuos valstybės policija perdavė prokuratūroms 2013 m. spalio mėn.–2014 m. kovo mėn. laikotarpiu, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu ankstesniais metais, padidėjo 16 proc. Per tą patį laikotarpį kaltinamųjų nuosprendžių skaičius apylinkių teismuose sumažėjo 8 proc., o apeliacinuose teismuose šis skaičius padidėjo 81 proc. Teismų sistemoje šiuo metu vykdomi penki korupcijos tyrimai, paskelbtas vienas kaltinamasis nuosprendis apeliacinio teismo lygiu. Laukiama, kol bus išnagrinėtos penkios bylos su 25 atsakovais dėl aukšto lygio valstybės pareigūnų ir vietos lygiu išrinktų pareigūnų, taip pat nagrinėjamos dvi bylos dėl piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi ir dėl kitų susijusių kaltinimų. Apskritai tyrimų ir kaltinamųjų nuosprendžių skaičius ir toliau lieka mažas, ypač aukšto lygio korupcijos bylų atveju. Daug korupcijos nusikaltimų tyrimų galutiniais kaltinamaisiais nuosprendžiais nesibaigia, o tai rodo būtinybę didinti teisėjų nepriklausomumą, veiksmingumą ir atskaitingumą bei poreikį stiprinti policijos ir prokuratūrų pajėgumus.

Siekiant spręsti problemas, susijusias su *tyrimų veiksmingumu* ir tarnybų tarpusavio bendradarbiavimu, gegužės mėn. kiekvieną mėnesį pradėti rengti generalinio prokuroro ir policijos generalinio direktoriaus susitikimai. Vis dar lieka nemažai kliūčių; tai, pavyzdžiui, nuostatos, susijusios su pokalbių pasiklausymu ir stebėjimu, terminais, per kuriuos turi būti atliktas tyrimas, įrodymų priimtinumu teisme; apskritai tyrimai ir toliau pasižymi prisitaikymo pagal aplinkybes pobūdžiu. Reikia sustiprinti teisėsaugos tarnybų pajėgumus vykdyti tyrimus, įskaitant finansinių ir ekonominių nusikaltimų tyrimus. Į dabartinę teisinę sistemą reikia įtraukti teises nuostatas, pagal kurias valstybės policija tyrimo tikslais galėtų gauti informaciją iš viešųjų institucijų ir privačių tarnybų, teikiančių viešąsias paslaugas, ir reikalavimų nesilaikymo atveju imtis atgrasomųjų sankcijų. Albanija taip pat skatinama prie nusikaltimų priskirti neteisėtą praturtėjimą; tai būtų palankus ženklas. Reikalingos tolesnės pastangos dėl sankcijų mechanizmų tais atvejais, kai nesilaikoma tarpinstitucinio susitarimo memorandumo.

Per pirmąjį 2014 m. ketvirtį Vyriausioji turto ir interesų konflikto deklaravimo inspekcija ėmėsi priemonių savo veiklos rezultatams gerinti. Tarp bylų dėl nuslėpto turto, kurias ši inspekcija perdavė prokuratūrai, buvo bylos dėl trijų teisėjų, vieno prokuroro, vieno ambasadoriaus ir dviejų inspektorių. Apskritai ir Vyriausioji turto ir interesų konflikto deklaravimo inspekcija, ir vidinės inspekcijos tarnybos savo įgaliojimus turėtų vykdyti aktyviau, daugiausiai dėmesio skirti nepaaiškinamos kilmės turtui, geriau įvertinti riziką ir savo turimus duomenis palyginti su turto deklaracijomis ir pareiškimais dėl interesų konflikto. Šiuo atžvilgiu svarbu, kad teisėsaugos tarnybos ir tyrimo tarnybos galėtų gauti turto deklaracijas. Jei būtų skelbiamos turto deklaracijos, kaip numatyta veiksmų plane dėl pagrindinių prioritetų, padidėtų atskaitomybė ir būtų dedama daugiau pastangų atskleisti nepaaiškinamos kilmės turtą.

Apskritai reikėsi nuolatinė politinė valia veikti ryžtingai, kad korupcijai būtų užkirstas kelias ir būtų kovojama su ja. Pradėtos taikyti struktūrinės reformos liudija visa aprėpiantį požiūrį, apimančią įvairias institucijas. Didelio masto konsultavimosi procesas dėl kovos su korupcija strategijos rodo, kad vyriausybė siekia įtraukti pačius įvairiausius suinteresuotuosius subjektus. Tarnybos pradėjo tarpusavyje bendradarbiauti, kad tyrimai būtų aktyvesni, sisteminė rizikos analizė – nuodugnesnė ir būtų įveiktos kliūtys, trukdančios didesniam tyrimų veiksmingumui. Tam, kad Albanija galėtų toliau ryžtingai eiti į priekį integracijos į ES link, ji turėtų daug dėmesio skirti teisės aktų dėl turto ir interesų konfliktų deklaracijų įgyvendinimui, padidinti aktyviai vykdomų tyrimų skaičių ir pradėti taikyti naujas priemones tyrimų veiksmingumui didinti, toliau remtis pirmiau įdėtomis pastangomis, kad sukaupėtų pakankamą patirtį su korupcijos bylomis susijusių tyrimų, persekiojimo ir galutinių kaltinamųjų nuosprendžių srityje. Kovojant su korupcija, planuojama nuodugni teismų reforma taip pat bus labai svarbi.

4. Kova su organizuotu nusikalstamumu

Nuo spalio mėn. įvykdyti keli organizaciniai valstybės policijos ir prokuratūros pakeitimai ir parengti bei gali būti priimti pagrindiniai teisės aktai, apimantys policijos organizavimo, mokymo ir šaunamųjų ginklų kontrolės sritis. Kovo mėn. paskelbtas viešas konkursas įdarbinti naujus valstybės policijos darbuotojus. Nors buvo susiklosčiusi sudėtinga biudžeto padėtis, 2014 m. 10 proc. padidintos policininkų atlyginimams skirtos lėšos. Dėl drausminių priežasčių nuo rugsėjo mėn. atleisti 39 policijos pareigūnai. Kalbant apie organizuoto nusikalstamumo finansuojamą terorizmą, – valstybės policijoje įsteigtas naujas Kovos su terorizmu skyrius.

Policija surengė sėkmingas operacijas kovos su narkotikais, prekybos žmonėmis, pinigų plovimo srityse, šalies viduje įvykdytas sprogmenų areštas; ji taip pat dalyvavo panašiose operacijose užsienyje. *Tarptautinio policijos ir teismo bendradarbiavimo srityje* sausio mėn. ratifikuotas ketvirtasis papildomas Europos konvencijos dėl ekstradicijos protokolas. Nuo 2013 m. spalio mėn. iki 2014 m. balandžio mėn. pabaigos Albanijoje iš viso apsilankė 25 komisijos, vykdančios teismo pavedimus, iš ES valstybių narių. Per tą patį laikotarpį į Albaniją iš ES valstybių narių išduoti 34 asmenys, o Albanijos valdžios institucijos ES valstybėms narėms išdavė 49 asmenis. Valstybės policija ir Viešojo saugumo departamentas prie Italijos vidaus reikalų ministerijos pasirašė operatyvinės veiklos protokolą. Albanija bendradarbiauja su Italija ir Graikija, siekdama sukurti jungtinę policijos bendradarbiavimo centrą, kad galėtų kontroliuoti neteisėtą tarpvalstybinę veiklą Sarandoje. Su šalių partnerių ryšių palaikymo pareigūnais reguliariai rengiami susitikimai pasikeisti informacija, susijusia su nusikalstamu būdu įgyto turto tyrimais.

Kovo 20 d. Albanija ratifikavo operatyvinio bendradarbiavimo susitarimą su Europolu, kuris buvo pasirašytas praėjusių metų gruodžio mėn. Europole dirba Albanijos komandiruotas ryšių palaikymo pareigūnas, dėl to paprasčiau dalytis informacija. Ataskaitiniu laikotarpiu Albanija dalyvavo vienoje tarptautinėje policijos operacijoje, skirtoje atsekti pavogtas ir parduotas

transporto priemonės, kurią rėmė Europolas. Šios operacijos rezultatas – 24 nusikaltėliai patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Valdžios institucijos turėtų aktyviau naudotis visomis turimomis tarptautinio bendradarbiavimo priemonėmis ir dažniau pasitelkti jungtines tyrimų grupes. Reikėtų stiprinti pajėgumą naudoti specialias tyrimo technikas, atsižvelgiant į teisinę ir procedūrinę sistemą.

Kalbant apie *kovą su prekyba žmonėmis*, Nacionalinio kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriaus biuras (NKPŽKB) atkūrė nacionalinio perdavimo mechanizmą, padarydamas veiklą prevencijos ir informuotumo didinimo srityje intensyvesnę; šiuo metu jis baigia rengti naują 2014–2016 m. nacionalinę strategiją ir veiksmų planą. 2014 m. NKPŽKB pirmą kartą skirtas nuosavas biudžetas. Tiranoje, Vloroje ir Elbasane įsteigti trys mobilieji daliniai, dėl to identifikuota daugiau prekybos žmonėmis aukų ir galimų aukų. Kiekvieną mėnesį rengiami regioninės policijos atstovų susitikimai su Sunkių nusikaltimų prokuratūros atstovais. Spręsdama priverstinio darbo ir prekybos žmonėmis problemą šalies viduje, darbo inspekcija, bendradarbiaudama su Tiranos policija, pradėjo patikrinimus naktiniuose klubuose. Kovo mėn. pradėjo veikti speciali pagalbos linija prekybos žmonėmis aukoms, ir nuo 2013 m. lapkričio mėn. jos galėjo gauti teisinę pagalbą su 30 proc. nuolaida advokato paslaugoms. Ypač dėmesingai turėtų būti taikomi naujausieji Baudžiamojo kodekso pakeitimai, susiję su prekyba žmonėmis; reikėtų sutvirtinti už jų įgyvendinimą atsakingas struktūras, o prekybos žmonėmis šalies viduje atvejų tyrimai turėtų būti intensyvesni. Kaltinamųjų nuosprendžių už prekybą žmonėmis vis dar nedaug. Tam, kad būtų galima aktyviai spręsti su šiuo reiškiniu susijusias problemas, reikia didinti pavojaus ir rizikos vertinimo gebėjimus, skirtus prekybos žmonėmis aukoms identifikuoti.

Kalbant apie *kovą su pinigų plovimu*, nuo 2013 m. spalio mėn. iki 2014 m. balandžio vidurio, palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu, nežymiai padidėjo pinigų plovimo nusikaltimų, policijos perduotų prokuratūroms, skaičius, nors nusikaltimus įvykdžiusių asmenų skaičius lieka beveik nepakitęs. Vis dėlto kaltinamųjų nuosprendžių už pinigų plovimą skaičius vis dar lieka nedidelis.

Nuo 2013 m. spalio mėn. iki kovo mėn. pabaigos valstybės policija Sunkių nusikaltimų prokuratūrai perdavė 45 bylas dėl nusikalstamu būdu įgyto turto tyrimų pradėjimo; palyginti su atitinkamu ankstesnių metų laikotarpiu – tai nedidelis padidėjimas. Reikia sistemingai vykdyti finansinius tyrimus ir didinti pajėgumus juos veiksmingai vykdyti; dėl to būtų konfiskuojama daugiau nusikalstamu būdu įgyto turto.

Dėl *ekonominių nusikaltimų* 2013 m. spalio–gruodžio mėn. buvo vykdoma didelio masto policijos operacija prieš nelegalias lošimų įstaigas; po jos pradėti 720 baudžiamųjų nusikaltimų tyrimai ekonominių nusikaltimų srityje ir areštuota daug azartinių žaidimų įrangos, kurios bendra vertė siekė 8,5 mln. EUR. Areštus ir konfiskacijas reikia taikyti sistemingai.

Tarpinstitucinio jūrų operacijų centro (TJOC) pajėgumas stebėti operatyvinius kovos su organizuotu nusikalstamumu aspektus padidėjo atnaujinus septynis pakrantės radarus, kurie

apėrėpia visus nacionalinius teritorinius vandenis. Bendra informacijos valdymo sistema, teisėsaugos tarnybų pasikeitimo informacija internetinė duomenų bazė veikia visu pajėgumu. Surengti tarnybinio personalo operatyvinių įgūdžių mokymai. Būtina skirti ypač daug dėmesio greitaėigių rizikos analizei, susijusiai su katerių moratoriumo termino pabaiga.

Kovos su narkotikais srityje įgyvendintas nacionalinis planas prieš narkotikų gamybą. Nuo 2013 m. spalio mėn. iki 2014 m. kovo pabaigos, palyginti su tuo pačiu ankstesnių metų laikotarpiu, ir toliau buvo konfiskuojama narkotikų; konfiskuotos marihuanos (18,8 t vs. 13,6 t) ir kokaino (14,5 kg vs. 1,7 kg) kiekis padidėjo, o konfiskuoto heroino kiekis sumažėjo (25,6 kg vs. 44,8 kg). Konfiskuoti narkotikai viešai naikinti kovo, balandžio ir gegužės mėn. Buvo surengta daugiau operacijų, todėl per tą patį laikotarpį padidėjo baudžiamųjų persekiojimų dėl prekybos narkotikais skaičius. Vykdam su narkotikais susijusių bylų tyrimus, tuo pačiu metu reikia sistemingai vykdyti finansinius tyrimus. Norint panaikinti prekybos narkotikais kelius, reikia intensyviau ir sistemingai tikrinti jūros sieną. Vykdam tarptautinį bendradarbiavimą su Italija, Graikija, Vokietija, Belgija, JAV ir Kosovu², areštuotas 51 įtariamasis prekyba narkotikais (palyginimui – per tą patį ankstesnių metų laikotarpį areštuotas 31 asmuo). Pasitelkus tarptautinį bendradarbiavimą, reikia intensyvesnės kovos su prekybos narkotikais tinklais ir kartu reikia taikyti specialias tyrimo technikas, pagrįstas pavojaus vertinimu, bei lygiagrečiai vykdyti finansinius tyrimus. Intensyviai turi būti taikomos konkrečios priemonės narkotinių augalų plantacijoms išnaikinti. Į Nacionalinį kovos su narkotikų gamyba planą reikia įtraukti pamatuojamus veiklos rodiklius ir rezultatus, kurių tikimasi pasiekti.

Apibendrinant, pradėti organizacinio pobūdžio pokyčiai; pagrindiniai policijos organizavimo, mokymo ir šaunamųjų ginklų kontrolės sričių teisės aktai yra parengti ir gali būti priimti. Tarptautinis policijos ir teisminis bendradarbiavimas suintensyvėjo įgyvendinant ekstradicijos susitarimus. Intensyviau bendradarbiaujant su teisėsaugos tarnybomis, atkurtas nacionalinis perdavimo mechanizmas kovos su prekyba žmonėmis srityje. Tyrimai davė teigiamų rezultatų kovos su narkotikais, prekybos žmonėmis ir pinigų plovimo srityse. Reikėtų intensyviau kovoti su narkotikų gamyba. Tam, kad Albanija dar ryžtingiau žengtų į priekį integracijos į ES kelyje, ši šalis turėtų toliau kaupti kovos su organizuotu nusikalstamumu patirtį ir skatinti intensyvesnį agentūrų tarpusavio bendradarbiavimą, siekti didesnio aktyvių tyrimų veiksmingumo ir sistemingai vykdyti finansinius tyrimus, stiprinti tarptautinį ir regioninį bendradarbiavimą, įskaitant su Europolu, ir dėti daugiau pastangų spręsti problemas, susijusias su visų formų organizuotu nusikalstamumu.

5. Teismų sistemos reforma

² Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/99 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

Sausio mėn., siekiant padidinti *teismų sistemos* veiksmingumą, pranešta apie parengtas teismų reformos priemones. Albanija paprašė bendradarbiauti su Venecijos komisija; sudarytas penkiems pagrindiniams prioritetams (įskaitant teismų sistemos reformą) skirtas veiksmų planas. Pradėta rengti 2014–2020 m. laikotarpio strategija. Vasario mėn. Teisingumo ministerijoje buvo įsteigta Teismų reformos patariamoji grupė.

Kovo mėn. Albanija paprašė Venecijos Komisijos įvertinti du Civilinio kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimų rinkinius. Vienu pakeitimų rinkiniu teisėjams suteikiama teisė skirti baudas teisėjams, nuolat nedalyvaujantiems civilinių ir baudžiamųjų bylų svarstymuose, o antruoju rinkiniu nustatomas ribotas apeliacijų, kurios gali būti pateiktos Aukščiausiam Teismui, tipų skaičius. Šiais pakeitimais siekiama sumažinti teismų darbo kiekį ir padidinti jų veiksmingumą. Planuojama Venecijos komisijos pagalbą pamažu išplėsti ir įvairias kitas sritis.

Atsižvelgiant į iš dalies pakeistas Civilinio kodekso nuostatas, daugumą civilinių bylų Aukščiausiam Teisme persvarsto trijų teisėjų kolegija. Tam, kad Aukščiausiasis Teismas būtų veiksmingesnis, reikia imtis tolesnių priemonių. Tarp šių priemonių yra derinimas ir teismų praktikos skelbimas, taip pat Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimai, pagal kuriuos keičiamos Aukščiausiam Teisme taikomos procedūros, susijusios su kolegijų baudžiamųjų bylų persvarstymu, nuostatų, kuriomis siekiama sumažinti apeliacijų skaičių, priėmimas; taip pat reikia užbaigti vykstančią vidinę Teismo reorganizaciją ir užpildyti tris vis dar laisvas darbo vietas Teisme.

Neseniai pirmą kartą paskelbtas išsamus teisėjų sąrašas, nurodant teisėjų rangą, yra pirmasis žingsnis didesnio sistemos *skaidrumo* link teisėjų skyrimo, paaukštinimo ir perkėlimo srityje. Reikia tęsti teisėjų vertinimą už 2007–2009 m. ir tolesnius metus. Reikia papildomų priemonių, siekiant užtikrinti, kad procedūros Teisingumo aukščiausioje taryboje dėl teisėjų paskyrimų, paaukštinimo ir perkėlimo būtų grindžiamos vien pareiškėjų nuopelnais ir kitais objektyviais kriterijais.

Vieninga elektroninė bylų valdymo sistema ICMIS, kuri užtikrintų atsitiktinį ir skaidrų bylų teisėjams priskyrimą ir kuri yra labai svarbi vykdant neišnagrinėtų bylų stebėseną, dar taikoma ne visuose teismuose. Tai ypač galioja Tiranos apylinkės teismui, Sunkių nusikaltimų teismui, Sunkių nusikaltimų apeliaciniam teismui ir naujai įsteigtiems administraciniams teismams, kuriuose ši sistema neveikia.

Visi specialistai ir plačioji visuomenė turėtų turėti galimybę susipažinti su teismų sprendimais. Sprendimus, išdėstant jų atitinkamus argumentus ir atsižvelgiant į Komisijos nario, atsakingo už duomenų apsaugą, rekomendacijas, per pagrįstą terminą taip pat reikėtų paskelbti duomenų bazėje, turinčioje paieškos funkciją.

Baudžiamojo proceso kodekso daliniais pakeitimais dėl aukšto lygio valstybės pareigūnų korupcijos nusikaltimų (žr. 3 skirsnį „Kovos su korupcija politikos priemonės“) nustatomos procedūros, kuriomis reglamentuojamas šių pareigūnų imuniteto panaikinimas. Eilinių teisėjų

atveju, tam, kad būtų galima apieškoti patį asmenį ir atlikti kratą jo namuose, taip pat norint pritaikyti bet kokio pavidalo laisvės atėmimą, prokuroro prašymu būtina gauti Aukštosios teisingumo tarybos leidimą. Aukščiausiojo Teismo ir Konstitucinio Teismo teisėjų atveju, sprendimą, ar Aukštajai tarybai pateikti prašymą dėl jų imuniteto panaikinimo, priima generalinis prokuroras. Kitaip nei eiliniai teisėjai ir prokurorai, Aukščiausiojo Teismo ir Konstitucinio Teismo teisėjai su korupcija susijusių nusikaltimų atveju lieka Aukštosios tarybos jurisdikcijoje.

Generalinis prokuroras Aukštajai teisingumo tarybai yra perdavęs informaciją apie šešis įtariamus korupcijos atvejus.

Nuo 2013 m. spalio mėn. Teisingumo ministerija pradėjo drausmines procedūras dėl 19 teisėjų; jos perduotos nagrinėti Aukštajai teisingumo tarybai. Iki šio meto Aukštoji teisingumo taryba nagrinėjo penkias iš šių bylų; vienas teisėjas buvo atleistas, kitas teisėjas perkeltas į žemesnio lygio teismą dvejiems metams, trims teisėjams pateikti įspėjimai dėl atleidimo. 2013 m. gruodžio mėn. vienu atveju Aukštoji taryba, laukiant, kol bus priimtas galutinis sprendimas, nuo pareigų nušalino vieną teisėją. Teisingumo ministerija pradėjo procedūrą dėl dviejų prokurorų. Reikėtų sutvirtinti drausminės atsakomybės sistemą, persvarstyti Teisingumo ministerijos vaidmenį drausminių procedūrų srityje bei Aukštojoje teisingumo taryboje, veiksmingai įgyvendinti naujas teisėjų imuniteto taisykles bei kaupti patirtį paskirtų sankcijų srityje.

Kalbant apie **veiksmingumą**, nuo 2013 m. lapkričio mėn. įsteigti visi šeši administraciniai teismai, Administracinis apeliacinis teismas ir Aukščiausiojo Teismo administracinė kolegija. Atlikus tyrimą, paskirti šių teismų, kurie, *inter alia*, nagrinėja kitų teismų perduotas bylas, teisėjai. Vis dar reikia užbaigti teisėjų skyrimo į devynias likusias vietas penkiuose administraciniuose teismuose už Tiranos ribų procedūras, taip pat įdarbinti teismų referentus ir pasirūpinti teismų patalpomis.

Po 2014 m. kovo mėn. Konstitucinio Teismo sprendimo, kuriuo 2013 m. balandžio mėn. Teismų administracijos įstatymas paskelbtas nekonstituciniu, būtina užpildyti šią teisinę spragą ir priimti nuostatas, kuriomis būtų reglamentuojamas teismų ir jų darbuotojų darbas. Remiantis teismo sprendimu, tam, kad 2013 m. Parlamentas būtų galėjęs tam įstatymui pritarti, jis tai turėjo padaryti ne paprasta, o kvalifikuota dauguma.

Kalbant apie **teisę kreiptis į teismą**, reikėtų įgyvendinti 2008 m. Įstatymo dėl teisinės pagalbos nuostatas dėl tam tikroms kategorijoms priklausančių piliečių atleidimo nuo teismų mokesčių ir vietinių teisinės pagalbos biurų (teisės klinikų) įsteigimo.

Apskritai Albanija parodė, kad yra įsipareigojusi vykdyti teismų reformą, ypač bendraudama su Venecijos komisija, kad pagerintų sistemos nepriklausomumą, atskaitomybę ir profesionalumą. Dėta pastangų sumažinti neišnagrinėtų bylų skaičių ir apskritai – teismų darbo krūvį bei padidinti teismų sistemos skaidrumą. Nustačius procedūras, kuriomis reglamentuojamas teisėjų ir prokurorų imuniteto panaikinimas, imtasi priemonių skatinti jų

atskaitomybę. Po drausminių procedūrų paskirtos kelios sankcijos. Tam, kad Albanija toliau ryžtingai eitų į priekį integracijos į ES kelyje, ji, nuolat bendradarbiaudama su Venecijos komisija, turėtų toliau griežtai vykdyti teismų reformą, priimti svarbias papildomas nuostatas, kad pirmiausia sustiprintų nepriklausomumą ir atskaitomybę, atsižvelgdama į teismų sistemos reformos veiksmų planą, taip pat tinkamai įgyvendindama priimtas priemones.

6. Išvada

Albanija toliau įgyvendino ir stiprino su ES susijusias reformų priemones, visų pirma susijusias su šalies kandidatės statusu. Albanija rodė tvirtą ir nuolatinę politinę valią imdamasi ryžtingų veiksmų kovos su korupcija srityje, o struktūrinės reformos liudija apie visa apimančią požiūrį, į kurį įtraukiamos įvairios institucijos. Siekiant kovoti su organizuotu nusikalstamumu, pradėtos svarbios teisėkūros reformos, o atlikti tyrimai davė teigiamų rezultatų kovos su prekyba narkotikais srityje bei kitose sunkių nusikaltimų ir organizuoto nusikalstamumo srityse. Albanija parodė, kad yra įsipareigojusi vykdyti teismų reformą, ypač bendradarbiaudama su Venecijos komisija, kad pagerintų sistemos nepriklausomumą, atskaitomybę ir profesionalumą.

Remdamasi šios ataskaitos išvadomis, Komisija patvirtina savo rekomendaciją, kad Taryba turėtų suteikti Albanijai šalies kandidatės statusą.

Svarbu, kad Albanija toliau laikytųsi savo sisteminio požiūrio į reformas, nes tvarūs rezultatai bus ypač svarbūs jos tolesnei integracijai į ES. Jau šioje ataskaitoje nurodyti įvairūs pagrindiniai uždaviniai, kurie ypač svarbūs Albanijai, kad ji galėtų toliau ryžtingai eiti į priekį integracijos į ES link.

Kovos su korupcija srityje, tam, kad Albanija galėtų toliau ryžtingai eiti į priekį integracijos į ES link, ji turėtų daug dėmesio skirti tam, kad būtų įgyvendinami teisės aktai dėl turto ir interesų konfliktų deklaracijų, padidinti aktyviai vykdomų korupcijos bylų tyrimų skaičių ir pradėti taikyti naujas priemones tyrimų veiksmingumui didinti, toliau remtis pirmiau įdėtomis pastangomis, kad sukauptų pakankamą patirtį su korupcijos bylomis susijusių tyrimų, persekiojimo ir galutinių kaltinamųjų nuosprendžių srityje. Kovoiant su korupcija, planuojama nuodugni teismų reforma taip pat bus lemiamos svarbos.

Kovodama su organizuotu nusikalstamumu, tam, kad Albanija toliau ryžtingai eitų į priekį integracijos į ES kelyje, ji turėtų toliau kaupti patirtį didindama tarnybų tarpusavio bendradarbiavimą ir sistemingai pasitelkdama finansinius tyrimus, stiprindama tarptautinį ir regioninį bendradarbiavimą, įskaitant su Europolu, ir dėdama didesnes pastangas kovoiant su visų formų organizuotu nusikalstamumu.

Teismų sistemos reformos srityje tam, kad Albanija toliau ryžtingai eitų į priekį integracijos į ES kelyje, ji, nuolat bendradarbiaudama su Venecijos komisija, turėtų toliau griežtai vykdyti teismų reformą, priimti svarbias papildomas nuostatas, kad pirmiausia sustiprintų

nepriklausomumą ir atskaitomybę, atsižvelgti į teismų sistemos reformos veiksmų planą, taip pat tinkamai įgyvendinti priimtas priemones.

Be to, labai svarbu, kad reformų procesas vyktų kartu su atnaujintu ir sustiprintu vyriausybės ir opozicijos politiniu dialogu. Tam, kad reformos būtų tvarios, reikia, kad Parlamentas vykdytų kompromisais grindžiamą ir konstruktyvią veiklą, ir tai, kad buvo įsteigta visus suinteresuotuosius subjektus vienijanti Nacionalinė integracijos į ES taryba, yra visos Albanijos visuomenės bendro sutarimo pagrindas.

Šioje ataskaitoje įvardyti pagrindiniai uždaviniai bus išsamiau aprašyti 2014 m. spalio mėn. Komisijos pažangos ataskaitoje.